

Değerli Konuklar, Saygıdeğer Basın Mensupları,

TÜSİAD ve FAO iş birliğinde tarım-gıda değer zincirimizin önemli bir yapı taşı olan kooperatiflerin etkinliklerinin artırılmasına odaklanan çalışmamızın tanıtım etkinliğine hoş geldiniz. Sizleri TÜSİAD Yönetim Kurulu adına saygıyla selamlıyorum.

Değerli Misafirlerimiz,

Bildiğiniz üzere geride bıraktığımız 2025 yılı Birleşmiş Milletler tarafından "Uluslararası Kooperatifler Yılı" ilan edilmişti. Bu aslında tüm dünyaya bir mesajdı: Krizlerin derinleştiği, iklim değişikliğinin ve gıda arz güvenliğinin her zamankinden kritik hale geldiği bir çağdayız. Artık tekil çabalar yetmiyor. Kapsayıcı kalkınma için birlikte iş yapma kültürüne her zamankinden daha çok ihtiyacımız var.

Kooperatifler günümüzde sürdürülebilir ve kapsayıcı kalkınmanın önemli araçlarından biri. Üreticiler ve küçük işletmeler açısından ekonomik ve sosyal değer yaratma potansiyeli taşıyor. Kooperatifler üreticilerin tek başına erişmekte zorlandığı pazarlara, finansmana ve bilgiye kolektif bir şekilde ulaşmalarını sağlıyor. Bu şekilde üreticiler değer zincirinde daha etkin bir konum elde edebiliyorlar.

Dünyaya baktığımızda kooperatiflerin sadece bir dayanışma modeli değil, faaliyet gösterdikleri farklı sektörlerde devasa ekonomik güç oluşturabildiklerini görüyoruz. 2025 yılı verisine göre dünyanın en büyük 300 kooperatifinin cirosu 2,8 trilyon dolara yaklaştı. Bu ekonomik gücün merkezinde ise tarım ve gıda sektöründe faaliyet gösteren kooperatifler yer alıyor. Avrupa'da tarımsal üretimin pazarlanmasında kooperatiflerin payı ortalama %40'ı aşmış durumda. Başarılı örneklerde kooperatifler küçük çiftçinin sığınağı olmaktan çıkıp sanayi ile üretici arasındaki köprüyü en verimli şekilde kuran birer iktisadi aktör konumunda.

Ülkemizde ise tablo biraz daha farklı. Köklü kooperatifçilik geleneğine ve yüksek sayıda tarımsal kooperatife sahibiz. Fakat kooperatiflerimizin henüz arzu edilen ekonomik etkiyi ve verimliliği yaratamadığını görüyoruz. Mevcut yasal ve kurumsal çerçevede karşılaşılan sorunlar ile finansmana erişimde yaşanan güçlükler kooperatiflerimizin potansiyelini tam anlamıyla hayata geçirmelerinin önünde engeller oluşturuyor. Tarlada büyük emek harcayan üreticilerimiz kooperatiflerimizin kurumsal kapasite ve ölçek eksikliği nedeniyle modern değer zincirlerine entegre olmakta maalesef güçlük çekiyor.

Saygıdeğer Konuklar,

İşte bu tablodan yola çıkarak tarım ve gıda sektörünün önde gelen uluslararası kuruluşlarından FAO ile el ele verdik. Amacımız Türkiye'de kooperatiflerin içinde bulunduğu yapısal darboğazı nasıl atlatabileceklerine ilişkin bir yol haritası sunmaktı. Yürüttüğümüz bu kapsamlı çalışma sırasında gördük ki kooperatiflerin başarısı artık sadece üretmekle ölçülüyor. Başarıyı getiren asıl unsurlar profesyonel yönetim, dijital altyapı, kalite standardizasyonu ve sanayi ile kurulan uzun vadeli, güvene dayalı iş ilişkileri. Çalışmamızda sunduğumuz model önerisi kooperatiflerin yalnızca üretici ile pazar arasında bir köprü olmanın ötesine geçerek; riskleri yönetebilen, veriye dayalı kararlar alan, ortağının refahını kalıcı olarak arttıran birer modern işletmeye dönüşmesini hedefliyor. Çalışmamızda sunduğumuz bütüncül

bakış açısı planlı üretimden finansmana, lojistikten pazarlamaya kadar tüm süreçlerin adeta bir orkestra gibi uyum içinde yönetilmesini öngörüyor.

Saygıdeğer Konuklar,

TÜSİAD olarak tarımı stratejik bir sektör olmanın yanı sıra sürdürülebilir kalkınmanın kalbi olarak görüyoruz. Tarımsal kalkınmanın gıda arz güvenliği ve gıda sistemlerimizin sürdürülebilirliği açısından taşıdığı kritik önemin bilinciyle çalışmalarımızı kararlılıkla sürdürüyoruz. Geçtiğimiz dönemlerde tarım ve gıda sektörü özelinde yürüttüğümüz çalışmalarda da tarımsal kooperatiflerin etkinleştirilmesini odak alanlarımızdan biri olarak konumlandırdık. Çünkü biliyoruz ki tarım ve gıda ekosisteminde bireysel çabalarla fırtınaya karşı durmak zordur ama tarımsal örgütlenme her türlü krize karşı en büyük kalkanlardan biridir. Kooperatiflerimizi güçlendirmek çiftçimizin refahını artırmak kadar gıda enflasyonu ile mücadelenin ve sürdürülebilir gıda sistemlerinin de anahtarı.

Bu çalışma ile

- Kooperatifçilik için daha elverişli bir ekosistemin oluşturulmasını,
- Sektöre duyulan güvenin güçlendirilmesini ve
- Kooperatiflerin daha verimli, etkin, sürdürülebilir, rekabetçi ve yenilikçi yapılar haline gelmesini desteklemeyi amaçlıyoruz.

Aynı zamanda, sektörün karşı karşıya olduğu temel sorunlara çözüm üretmeyi ve kooperatifçiliğe yeni bir ivme kazandıracak adımlara katkı sunmayı hedefliyoruz.

Bugün burada kamu kurumlarımızdan iş dünyasına ve tarımsal örgütlere kadar tüm paydaşların bir arada olması bu dönüşümün gerçekleşeceğine olan inancımızı pekiştiriyor. Bu vesileyle, çalışmada emeği geçen Genel Sekreterliğimiz mensuplarına ve FAO temsilcilerine teşekkür ediyor; etkinliğimizin hepimiz için verimli ve ilham verici geçmesini temenni ediyorum. Sizleri bir kez daha TÜSİAD Yönetim Kurulu adına saygıyla selamlıyorum.